

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 11. maj 2023

Sag 35/2022

A

(advokat Jens Larsen)

mod

Santander Consumer Bank, Filial af Santander Consumer Bank AS Norge

(advokat Michael Gregersen)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Fogedretten på Frederiksberg den 5. maj 2021 (FS J11-3887/2020) og af Østre Landsrets 24. afdeling den 24. juni 2021 (B-377-21).

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Jens Peter Christensen, Michael Reklings og Jens Kruse Mikkelsen.

Påstande

Kærende, A, har nedlagt påstand om, at udlægssagen nægtes fremme, og at indkærede, Santander Consumer Bank, Filial af Santander Consumer Bank AS Norge, skal tilbagebetale 64.400 kr. til hende, subsidiært at sagen fremmes med et i forhold til indkæredes opgørelse reduceret beløb.

Indkærede, Santander Consumer Bank, Filial af Santander Consumer Bank AS Norge (Santander), har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Den 30. juni 2015 underskrev A slutseddel på købet af en BMW 325i fra Dansk Bilhus ApS, Fredericia Afd., til en kontantpris på 253.780 kr. Hun erlagde ingen udbetaling. Ved sin underskrift på slutsedlen af samme dato erklærede hun sig indforstået med slutsedlens vilkår, herunder de ”Almindelige Betingelser”, som var vedlagt. Af disse betingelser fremgår som

pkt. 1, at sælger forbeholder sig ejendomsretten til det solgte, indtil hele købesummen med renter og omkostninger er betalt.

Ved låneaftale af samme dato mellem A og Santander via "kreditformidler" Dansk Bilhus ApS, Fredericia Afd., erklærede hun at skyldte 268.075 kr. inkl. etableringsomkostninger til Santander. I aftalen er "objektet" for lånet anført som den omtalte BMW 325i, og det fremgår desuden bl.a., at kredittypen er en "låneaftale". Om betingelserne for at udnytte kreditmuligheden er anført, at "Kreditbeløbet afregnes direkte til kreditformidler, når alle formelle forhold omkring finansieringen er på plads". Om debtors pligter fremgår af låneaftalens § 1 bl.a.:

"Debitor er forpligtet til at holde bilen kaskoforsikret i et anerkendt dansk selskab og at medvirke til at forsikringsselskabet noterer forsikringsdeklaration. Forsikringen skal dække den ved købet bestemte anvendelse og evt. kørsel i udlandet. Forsikringssummen skal til enhver tid dække handelsværdien."

Den 6. oktober 2015 mistede A rådigheden over sin BMW som følge af, at hendes daværende kæreste, B, der var i besiddelse af bilen, solgte denne til en bilforhandler (GenAuto.dk ApS) mod udlevering af bilens registreringsattest og fremvisning af en forfalsket fuldmagt.

Efter det oplyste dækkede BMW'ens kaskoforsikring ikke den situation, at As daværende kæreste som bruger af bilen uberettiget videresolgte den.

Umiddelbart efter, at A blev bekendt med det uberettigede salg af bilen, rettede hun via sin advokat den 8. oktober 2015 henvendelse til GenAuto.dk. Hun oplyste, at det var hendes bil, og at den var blevet solgt uden hendes medvirken. Hun anmodede derfor om at få bilen udleveret.

Da GenAuto.dk ikke udleverede bilen, indgav hun dagen efter politianmeldelse mod sin daværende kæreste og anmodede politiet om at beslaglægge bilen. Endvidere anlagde hun den 15. oktober 2015 sag mod GenAuto.dk bl.a. med påstand om, at bilen skulle udleveres til hende.

Den 6. november 2015 rettede A via sin advokat henvendelse til Santander. Hun oplyste, at det ikke var muligt for hende at betale de aftalte månedlige ydelser, at hendes daværende kæ-

reste havde videresolgt bilen, og at hun havde indledt en retssag mod køberen med henblik på vindikation af bilen. Efter 3 måneders henstand med betalingen overgav Santander sagen til inkasso.

Ved rekvisition af 25. juli 2016 blev sagen indbragt for Fogedretten på Frederiksberg. Der blev afholdt fogedretsmøde i sagen den 18. oktober 2016, hvor A oplyste om situationen og anmodede om, at fogedsagen skulle afvente udfaldet af den anlagte vindikationssag. Santander begærede sagen fremmet til foretagelse af udlæg.

Den 19. januar 2017 afsagde Fogedretten på Frederiksberg kendelse om, at sagen kunne fremmes efter kreditaftalelovens § 42, stk. 2. Af retsbogen fremgår bl.a., at det skyldige beløb var opgjort til i alt 294.518 kr. Fogedrettens begrundelse for at fremme sagen til udlæg lyder:

”Bilen er ifølge slutsedlen købt med ejendomsforbehold finansieret ved lån hos rekvirenten – der synes at foreligge et oprindeligt trepartsforhold.

Det er herefter fogedrettens opfattelse, at kreditaftalelovens § 42, stk. 2, finder direkte anvendelse, hvorefter rekvirenten kan foretage udlæg hos skyldner for sit tilgodehavende, hvis det solgte ikke findes hos skyldner under tilbagetagelsesforretningen.

Situationen er netop den, at den solgte bil ikke findes hos skyldner. Skyldner har anlagt vindikationssag med tredjemand med påstand om tilbagegivelse af den solgte bil.

Det følger imidlertid af forarbejderne til den tilsvarende bestemmelse i den tidligere kreditkøbslov, at bestemmelsen (§ 42, stk. 2) finder anvendelse bl.a. hvis det købte er gået til grunde, er blevet stjålet, eller hvis køberen ulovligt har videresolgt det købte, selv om det er muligt for kreditor at vindicere det købte hos tredjemand.

Det er herefter fogedrettens opfattelse, at sagen skal fremmes efter kreditaftalelovens § 42, stk. 2, og at rekvirenten ikke kan pålægges at afvente udfaldet af en vindikationssag anlagt af skyldner, jf. retsplejelovens § 502.

Såfremt det senere lykkes skyldner at vindicere bilen, og bilen bliver tilbageleveret til rekvirenten, skal rekvirentens tilgodehavende reduceres med værdien af bilen.”

Kendelsen af 19. januar 2017 blev ikke kæret.

Ved Retten på Frederiksbergs dom af 28. februar 2017 blev B dømt for bl.a. underslæb og dokumentfalsk i forbindelse med salget af BMW'en.

Den 20. marts 2017 foretog Fogedretten på Frederiksberg på baggrund af kendelsen af 19. januar 2017 udlæg i As nye bil – en Fiat 500 C, årgang 2015. På det tidspunkt var hendes gæld til Santander opgjort til ca. 300.000 kr., og der blev ikke aftalt eller fastsat afdragsordning efter retsplejelovens § 525.

Ved kendelse af 17. november 2017 bestemte fogedretten på baggrund af udlægget af 20. marts 2017, at A skulle udlevere den udlagte Fiat 500 C til Santander til bortsalg ved tvangsauktion. Hun kærede fogedrettens kendelse til Østre Landsret, som den 7. februar 2018 stadfæstede kendelsen. Landsrettens begrundelse lyder:

”Den 19. januar 2017 afsagde Fogedretten på Frederiksberg kendelse om, at Santander Consumer Bank kunne foretage udlæg hos A for sit tilgodehavende, jf. kreditaftalelovens § 42, stk. 2. Samtidig bestemte fogedretten, at Santander Consumer Bank ikke kunne pålægges at afvente udfaldet af et søgsmål om vindikation af den i sagen omhandlede BMW 325i, som er anlagt af A, jf. retsplejelovens § 502.

Der er efterfølgende på Santander Consumer Banks foranledning den 20. marts 2017 foretaget udlæg i en Fiat 500 C tilhørende A.

Da der således allerede er foretaget udlæg i den pågældende bil af mærket Fiat 500 C, ses der ikke – efter kreditaftalelovens § 41 eller § 42, stk. 2, eller de hensyn, som ligger bag disse bestemmelser – grundlag for at udsætte udleveringen af bilen til Santander Consumer Bank med henblik på bortsalg ved tvangsauktion.

På den baggrund, og idet bestemmelsen i retsplejelovens § 502, stk. 2, i øvrigt ikke findes at kunne begrunde fastsættelse af vilkår for et bortsalg af bilen på tvangsauktion, fremmes sagen. Det forhold, at bilen som følge af Retten i Glostrups dom af 15. januar 2018 måtte være blevet udleveret til kærende efter fogedsagen, kan ikke føre til et andet resultat.

Landsretten har ikke herved taget stilling til, om der kan foreligge omstændigheder som nævnt i retsplejelovens § 542 i forbindelse med behandlingen af tvangsauktionssagen vedrørende bilen.”

Den 5. juli 2018 autoriserede Fogedretten på Frederiksberg den udlagte Fiat 500 C bortsolgt på tvangsauktion gennem autoriseret auktionsleder. Den 23. oktober 2018 blev bilen solgt med et provenu på 64.400 kr., som tilgik Santander.

As retssag mod GenAuto.dk endte med, at Østre Landsret den 1. februar 2019 afsagde dom om, at selskabet skulle anerkende, at hun var rette ejer af den omhandlede BMW, og at den derfor skulle udleveres til hende. Da hun umiddelbart herefter forsøgte at få bilen udleveret

fra GenAuto.dk, viste det sig imidlertid, at GenAuto.dk allerede i december 2016 havde solgt bilen til en tredjemand. Hun indgav derfor den 26. februar 2019 rekvisition til fogedretten med henblik på at få bilen udleveret fra denne tredjemand.

Efter et længere forløb først ved fogedretten og landsretten og siden ved Højesteret, fastslog Højesteret ved kendelse af 21. januar 2020 (UfR 2020.894), at A havde vindiceret bilen fra den omtalte tredjemand og derfor skulle indsættes i besiddelsen af den, jf. retsplejelovens § 596, jf. § 528.

A meddelte den 20. februar 2020 via sin advokat Santander, at hun på baggrund af vindikationssagen var kommet i besiddelse af BMW'en. Parterne kunne dog ikke opnå enighed om vilkårene for tilbageleveringen.

Der blev derfor afholdt fogedretsmøde i sagen den 19. november 2020, hvor A fremsatte indsigelser mod kravet. Parterne var imidlertid enige om, at BMW'en skulle sælges på auktion, og at provenuet skulle tilgå Santander. Fogedretten udsatte herefter sagen. BMW'en blev den 9. december 2020 solgt på auktion med et provenu på 63.500 kr., som tilgik Santander.

Parterne var dog fortsat uenige om, hvilken betydning tilbageleveringen af BMW'en havde på deres indbyrdes retsforhold, og hvorvidt sagen kunne fremmes til udlæg for det resttilgodehavende, som Santander mente at have hos A. Spørgsmålet blev derfor forelagt Fogedretten på Frederiksberg.

Ved kendelse af 5. maj 2021 fremmede fogedretten sagen til udlæg. Begrundelsen lyder:

”Den 19. januar 2017 afsagde fogedretten kendelse (888/2016) om, at der kunne foretages udlæg hos skyldner for gælden i medfør af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, idet det solgte, ikke fandtes hos skyldner ved tilbagetagelsesforretningen.

Fogedretten finder, at anvendelsen af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, udelukker en efterfølgende anvendelse af kreditaftalelovens § 41.

Det forhold, at skyldner var uden skyld i, at bilen ikke kunne leveres til rekvirenten under tilbagetagelsesforretningen den 19. januar 2017, idet den som led i et strafbart forhold begået af hendes daværende kæreste var blevet solgt til tredjemand, samt at skyldner over 3 år efter, at fogedretten afsagde kendelse om, at der kunne foretages udlæg hos skyldner, jf. kreditaftalelovens § 42, stk. 2, som resultatet af en række førte retssa-

ger kom i besiddelse af den i sagen omhandlede bil, kan således ikke bringe kreditaftalelovens § 41 i efterfølgende anvendelse med den retsvirkning, at bilen kan tilbageleveres til rekvirenten til fuld og endelig afgørelse.

Bilen blev efter parternes forudgående aftale herom den 9. december 2020 solgt på auktion med et indvundet provenu på 63.500 kr., der tilgik rekvirenten. Dette beløb skal herefter reduceres i rekvirentens tilgodehavende.

Fogedretten har i forbindelse med sagens behandling opgjort rekvirentens krav ved flere lejligheder, første gang ved fogedrettens kendelse af 19. januar 2017, ligesom der efterfølgende blev foretaget udlæg i og skete tvangssalg af skyldners Fiat 500 C.

Skyldner har efterfølgende ved sit processkrift af 18. november 2020 gjort gældende, at rekvirenten ved långivningen til skyldner ikke har foretaget en fyldestgørende kreditværdighedsvurdering, som rekvirenten er forpligtet til, jf. kreditaftalelovens § 7c, hvorfor rekvirenten ikke kan opgøre renter og omkostninger mv. overfor skyldner.

Skyldners indsigelse, der er fremsat længe efter fogedrettens kendelse af 19. januar 2017, hvori kravets størrelse blev opgjort, og som i øvrigt alene beror på skyldners egen formodning, kan ikke gøres gældende under den efterfølgende behandling af sagen, der vedrører tvangsfuldbyrdelsen af rekvirentens retskrav, jf. retsplejelovens § 501, stk. 2.

Rekvirentens krav opgøres herefter således:

Sagen opgjort til	319.161,17 kr.
Salær	2.000,00 kr.
Indvundet provenu for salg af BMW 325	- 63.500,00 kr.
<i>I alt:</i>	<i>257.661,17 kr.</i>

A kærede kendelsen til Østre Landsret, som den 24. juni 2021 stadfæstede kendelsen med henvisning til, at landsretten var enig i fogedrettens resultat og begrundelsen herfor.

Retsgrundlag

Kreditaftalelovens §§ 41 og 42 lyder:

”§ 41. Er det solgtes værdi mindre end kreditgiverens tilgodehavende efter § 38, har kreditgiveren kun krav på betaling af det overskydende beløb, i det omfang særlige omstændigheder taler derfor, navnlig hvis forbrugeren har udvist forsømmelighed ved brugen eller opbevaringen af det købte eller har lagt hindringer i vejen for tilbagetagelsesforretningen.

§ 42. Hvis § 36, stk. 3, hindrer tilbagetagelse af det solgte, kan kreditgiveren kun, hvis der foreligger særlige omstændigheder som nævnt i § 41, foretage udlæg for et beløb, der overstiger det solgtes værdi på tidspunktet for tilbagetagelsesforretningen.

Stk. 2. Hvis det solgte ikke findes hos forbrugeren under tilbagetagelsesforretningen, kan kreditgiveren foretage udlæg hos forbrugeren for sit tilgodehavende efter § 38, således som dette opgøres af fogedretten.”

Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til kreditaftalelov (Folketingstidende 1989-90, tillæg A, lovforslag nr. L 78, sp. 2076 f.), at ovennævnte bestemmelser i det væsentlige er en videreførelse af de tilsvarende bestemmelser i den dagældende kreditkøbslov.

Kreditkøbslovens § 22 og § 27 havde følgende ordlyd:

”§ 22. I forbrugerkøb med ejendomsforbehold skal kreditor søge sig fyldestgjort for sit tilgodehavende ved tilbagetagelse af det solgte, jfr. dog § 24. Han kan kun foretage udlæg i køberens øvrige aktiver i de i § 27, stk. 3, nævnte tilfælde.

§ 27. Er det solgtes værdi mindre end kreditors tilgodehavende efter § 19, har kreditor krav på betaling af det overskydende beløb.

Stk. 2. I forbrugerkøb gælder dette dog kun, i det omfang særlige omstændigheder taler derfor, navnlig hvis køberen har udvist forsømmelighed ved brugen eller opbevaringen af det købte eller har lagt hindringer i vejen for tilbagetagelsesforretningen.

Stk. 3. For sit krav efter stk. 1-2 kan kreditor foretage udlæg hos køberen på grundlag af fogedrettens opgørelse af kravet. Hvis det solgte ikke findes hos køberen under tilbagetagelsesforretningen, kan kreditor ligeledes foretage udlæg hos køberen for sit tilgodehavende efter § 19, således som dette opgøres af fogedretten. Det samme gælder, hvis § 24 hindrer tilbagetagelse af det solgte. I forbrugerkøb kan der dog i dette tilfælde kun, hvis der foreligger særlige omstændigheder som nævnt i stk. 2, foretages udlæg for et beløb, der efter fogedrettens skøn overstiger det solgtes værdi på tidspunktet for tilbagetagelsesforretningen.”

Af bemærkningerne til forslaget til kreditkøbslov fremgår, at lovforslaget er udarbejdet på baggrund af Kreditkøbsudvalgets lovudkast (jf. Folketingstidende 1981-82, 2. samling, tillæg A, lovforslag nr. L 87, sp. 1664).

I Kreditkøbsudvalgets betænkning (betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit) fremgår af de specielle bemærkninger til Kreditkøbsudvalgets lovudkasts § 28, der blev vedtaget som § 27 i kreditkøbsloven, bl.a. (betænkningen, s. 99 f.):

”*Til stk. 3...*

Spørgsmålet om at gøre tilbagetagelsesforretningen som sådan til udlægsgrundlag blev overvejet i betænkning om køb på afbetaling (1950), p. 45, hvor det hedder: »Man har overvejet at optage en bestemmelse om, at sælgeren uden forudgående dom kan gøre udlæg for sit tilgodehavende i henhold til aftalen, når gældens størrelse og forfaldstidens

indtræden er fastslået under en indsættelsesforretning. En sådan regel, der modsvarer en bestemmelse i den gældende finske afbetalingslovs § 14, 1. stk., ville være processparende og rumme en nem og billig mulighed for sælgeren til at opnå fyldestgørelse for sit restkrav. På den anden side ville reglen næppe helt være i overensstemmelse med gældende principper i dansk procesret og ville formentlig give anledning til talrige tvivlsspørgsmål. For udvalget har det imidlertid været afgørende, at reglens gennemførelse i realiteten måtte betragtes som en forringelse af køberens stilling, idet den ville indeholde en opfordring for sælgerne til at begære en indsættelsesforretning, for at de derved – ud over tingens udlevering – kunne opnå et eksigibelt grundlag. Det bemærkes herved, at det for udvalget er oplyst, at i hvert fald i København kun ganske få sælgere efter at have fået tingen udleveret fortsætter retsforfølgningen mod køberne for et evt. resttilgodehavende. Som følge heraf har man opgivet at optage reglen.« Det må herved bemærkes, at de anførte betænkeligheder i det væsentlige må anses for fjernet, hvis man som foreslået i nærværende lovudkasts § 28, stk. 2 [den vedtagne lovs § 27, stk. 2], som alt overvejende hovedregel afskærer kreditor fra at gøre en evt. restfordring gældende i forbruger køb.

Hertil kommer yderligere, at der i de senere år har været en tydelig udvikling i retning af at udvide fogedrettens kompetence, hvilket bl.a. klart er kommet til udtryk i lov nr. 258 af 26. maj 1976 om ændring af retsplejelovens regler om udlæg og udpantning. Se endvidere J. A. Andersen, Fuldmægtigen 1975, p. 23-36 (»Fogedrettens kompetence - bevisførelse i fogedretten«). I den nævnte lov er bl. a. udlægsgrundlaget i retsplejelovens § 478 blevet meget væsentligt udvidet. En tilbagetagelsesforretning vil utvivlsomt være et mindst lige så betryggende grundlag for foretagelse af udlæg, som flere af de i retsplejelovens § 478 nævnte udlægsgrundlag.

Udlæg må forventes at blive foretaget straks i forlængelse af tilbagetagelsesforretningen på grundlag af fogedrettens opgørelse af kreditors restfordring i fogedbogen. Der bør i så fald efter udvalgets opfattelse ikke betales fogedafgift både vedrørende tilbagetagelsesforretningen og udlægsforretningen. Om fornødent bør retsafgiftsloven ændres for at opnå dette resultat. Efter udvalgets opfattelse bør der heller ikke betales salær til kreditors advokat for mere end ét møde. Den nævnte fremgangsmåde vil være tids- og omkostningsbesparende for begge parter, ligesom den også vil være tidsbesparende for både fogedretten og de almindelige domstole, der derved bliver frigjort for behandlingen af en række inkassosager angående restfordringer efter tilbagetagelse af ting solgt med ejendomsforbehold. Det bemærkes, at bestemmelsen ikke afskærer kreditor fra i stedet at anlægge en almindelig retssag om restfordringen – der dog ikke derved kan opgøres til et større beløb – men bestemmelsen bevirker, at kreditor ikke vil have nogen anledning dertil, og at han, hvis han alligevel anlægger sag, ikke kan forvente at få tillagt sagsomkostninger.”

Af betænkningen fremgår endvidere om samme bestemmelse (s. 100 f.):

”Det viser sig ikke så sjældent under tilbagetagelsesforretninger, at køberen ikke er i besiddelse af det solgte, f. eks. fordi dette er gået til grunde, er blevet stjålet eller ulovligt videresolgt. Også i disse tilfælde bestemmes det, at kreditor kan foretage udlæg for sit tilgodehavende efter § 20, som dette er opgjort af fogedretten. Køberen, der har besiddelsen af det solgte, har således i overensstemmelse med dansk rets almindelige regler risikoen for dette. Den byrde, dette indebærer, kan køberen frigøre sig for gennem for-

sikring af det solgte. Hvis det solgte er forsikret, og forsikringsbegivenheden indtræder, tilfalder forsikringssummen kreditor i det omfang, dette er nødvendigt til fyldestgørelse af hans fordring, jfr. forsikringsaftalelovens § 54, hvorefter kreditor må betragtes som sikret ved forsikringen.

...

Har køberen ulovligt videresolgt det købte til tredjemand, kan der foretages udlæg hos køberen, selv om det er muligt for kreditor at vindicere det købte hos tredjemand. Vindiceres det købte senere fra tredjemand, må kreditors tilgodehavende reduceres med det købtes værdi ved vindikationen. Tillader man ikke kreditor at gøre udlæg hos køberen, når han kan vindicere, fører dette blot til, at kreditor er tvunget til at vindicere, hvilket afføder et krav (vanhjemmelskrav) fra tredjemand mod køberen. Under alle omstændigheder er det således givet, at der bliver rettet krav mod køberen. Det er blot et spørgsmål om, hvornår dette kan ske, og da køberen har handlet ulovligt, er der ingen grund til af hensyn til ham at give regler, der rummer en udsættelse for ham.

Som regel opklares det først under tilbagetagelsesforretningen, at det solgte ikke forefindes hos køberen. Befinder det sig i forhold til kreditor lovligt et andet sted i landet, f. eks. i køberens sommerhus eller hos tredjemand på grundlag af aftale om f.eks. lån, reparation eller forvaring, må det solgte dog i den her omhandlede relation betragtes, som om det forefindes hos køberen, men det er i så fald nødvendigt at udsætte forretningen og/eller kontinuere denne, hvor det solgte befinder sig.

I enkelte tilfælde kan det tænkes, at kreditor, inden han henvender sig til fogedretten, ved, at det solgte ikke befinder sig hos køberen. Bestemmelsen udelukker ikke, at han også i denne situation begærer en »tilbagetagelsesforretning« med det formål at få det solgtes manglende tilstedeværelse hos køberen konstateret indenretligt og få sit tilgodehavende efter § 20 opgjort i fogedretten for derved at få mulighed for straks at gøre udlæg hos køberen.”

I forbindelse med et forslag til en efterfølgende ændring af retsplejeloven er der anført følgende (betænkning nr. 1170/1989, s. 54):

”Kapitel 3

Håndhævelse af andre krav end pengekrav uden særligt fundament – umiddelbare fogedforretninger.

3.1. Hovedtræk af de gældende regler og deres baggrund.

...

3.1.3. Særregler om kreditkøbssager.

...

Som anført ovenfor i afsnit 3.1.2.8. antages fogedrettens afgørelse i umiddelbare fogedforretninger normalt ikke at have materiel retskraft, ligesom der består en vid adgang til at genoptage sådanne forretninger i medfør af retsplejelovens § 504. Som påpeget af Henrik Rothe i UfR 1983 B, side 226-227, må det imidlertid antages, at anvendel-

sesområdet for retsplejelovens § 504 i kreditkøbssager er meget snævert, idet det endelige opgør af parternes mellemværende, som normalt vil være resultatet af en tilbagetagelsesforretning efter kreditkøbsloven, kun under ganske særlige omstændigheder bør kunne anfægtes ved genoptagelse, ligesom det formentlig må antages, at fogedrettens opgørelse i medfør af kreditkøbslovens § 27 må tillægges materiel retskraft. Fogedretten har i disse sager karakter af egentlig specialret, og det antages da også i teorien, at adgangen til at føre bevis er langt mere vidtgående i disse sager end i umiddelbare fogedforretninger i almindelighed.”

Anbringender

A har anført navnlig, at hun i 2015 købte en BMW 325i som et kreditkøb med ejendomsforbehold. Det skyldtes ikke hendes forhold, at hun i forbindelse med tilbagetagelsesforretningen i 2017 ikke kunne tilbagelevere den købte bil. Fogedretten foretog i den forbindelse udlæg i og solgte efterfølgende hendes anden bil – en Fiat 500 C – i medfør af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, for 64.400 kr., som tilgik Santander. I 2020 vindicerede hun den købte BMW og tilbageleverede den til Santander. Santander har herefter alene krav på betaling af et overskydende beløb i det omfang særlige omstændigheder taler herfor, jf. kreditaftalelovens § 41.

Det fremgår hverken af loven, forarbejder, retspraksis eller litteratur, at anvendelsen af § 42, stk. 2, udelukker efterfølgende anvendelse af § 41. Kreditaftalelovens § 41 gælder ubetinget og er en forbrugerbeskyttelsespræceptiv regel.

Det i forarbejderne (betænkning 839/1978, s. 100 f.) anførte om, at kreditors krav i videre salgssituationen blot skal reduceres med det købtes værdi ved vindikation – i stedet for at indgå til fuld afregning i henhold til § 41 – angår udtrykkeligt den situation, hvor det er køberen selv, der har videresolgt det købte, og hvor det således er en følge af købers forhold, at der kan opgøres en restfordring. Det er ikke tilfældet i denne sag, hvorfor det tilbagetagne skal indgå i opgørelsen til fuld afregning, jf. kreditaftalelovens § 41. Herefter skal hun godtgøres værdien af den udlagte Fiat 500 C, og Santander har ingen restfordring mod hende.

Fogedretten har ikke tilkendt Santander den fulde restfordring. Fogedrettens opgørelse af 19. januar 2017 i henhold til § 42, stk. 2, danner alene grundlag for foretagelsen af udlæg, men er ikke i sig selv et nyt selvstændigt eksigibelt fundament, jf. også ordlyden af kreditaftalelovens § 41 og § 42, der henviser til § 38, som konsekvent bruger betegnelsen ”opgørelse”. Alternativt ville skyldner være afskåret fra efterfølgende at gøre indsigelser efter retsplejelovens

§ 501, stk. 1, over for fundamentet. En sådan forståelse må kræve udtrykkelig hjemmel, som ikke foreligger.

Det i forarbejderne til kreditaftalelovens § 41 og § 42, stk. 2, anførte om et selvstændigt udlægsgrundlag (betænkning 839/1978, s. 99 f.) angår kun den situation, at der, efter at det solgte er taget tilbage, kan gøres en restfordring gældende. I så fald sker der en opgørelse på grundlag af en vurdering af fogedrettens ansættelse af værdien af det tilbagetagne, jf. herved kreditaftalelovens § 47. Når der i den situation sker opgørelse, sker det på grundlag af rekvirentens opgørelse samt fogedrettens værdiansættelse, hvor det er klart, at skyldner ikke efterfølgende bør kunne fremsætte indsigelse mod selve værdiansættelsen. Det fremgår også af § 47, stk. 3, at indsigelse mod værdiansættelsen skal ske inden afslutningen af det retsmøde, hvor værdiansættelsen finder sted.

Når der i denne sag ikke er sket tilbagetagelse ved fogedretsmødet den 19. januar 2017, er der heller ikke sket en værdiansættelse som grundlag for opgørelse af en restfordring. Hun har derfor ikke fortabt indsigelsesretten i forhold til opgørelsen. Hun har i øvrigt ikke haft anledning til at fremsætte indsigelser, førend det var afklaret, om der kunne ske tilbagelevering af bilen, og om der i så fald ville kunne ske opgørelse af en restfordring.

Santander har i øvrigt ikke foretaget en fyldestgørende kreditværdighedsvurdering i forbindelse med hendes køb af bilen, jf. kreditaftalelovens § 7 c, og Santander kan som følge heraf ikke kræve renter og omkostninger mv. af hende.

Santander har anført navnlig, at selskabet finansierede BMW'en på grundlag af en låneaftale uden sikkerhed. Grundet bl.a. vilkår om købers forsikring af den finansierede bil er fogedsagen dog behandlet som et "koblet kreditkøb", jf. UfR 2006.3178 Ø, og således efter en analogi af kreditaftalelovens regler om køb med ejendomsforbehold. Efter disse regler er det tidspunktet for tilbagetagelsesforretningen, der er afgørende for, om en kreditor kan foretage udlæg for sit tilgodehavende hos køberen i medfør af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, jf. forarbejderne til bestemmelsen (betænkning 839/1978, s. 100 f.) og Vestre Landsrets kendelse af 5. januar 2007 (Fuldmægtigen 1-2007-1485332).

Tilbagebetalingsforretningen blev foretaget den 18. oktober 2016, hvor A forklarede, at det ikke var muligt at aflevere den finansierede bil tilbage til Santander, da hendes daværende samlever havde solgt den. Uanset om de omstændigheder, hvorunder bilen var blevet solgt til tredjemand, måtte sidestilles med videresalg eller tyveri, var betingelserne for, at sagen kunne fremmes til foretagelse af udlæg for den fulde restfordring i medfør af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, opfyldt på tidspunktet for tilbagebetalingsforretningen. Bestemmelsen er objektiv, og der kan ikke indfortolkes et subjektivt krav heri. Det kan dermed ikke tillægges nogen betydning, om hendes daværende samlever videresolgte bilen med eller uden hendes medvirken og accept.

Desuden var hun hverken i besiddelse af bilen på tidspunktet for tilbagebetalingsforretningen den 18. oktober 2016 eller den 19. januar 2017, hvor fogedretten afsagde kendelse om, at sagen kunne fremmes efter kreditaftalelovens § 42, stk. 2.

Det følger direkte af ordlyden af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, at udlæg kan foretages på grundlag af fogedrettens opgørelse af kravet. Santander blev ved fogedrettens kendelse af 19. januar 2017 tilkendt den fulde restfordring i medfør af kreditaftalelovens § 42, stk. 2, og kravet blev opgjort i kendelsen.

På baggrund af kendelsen af 19. januar 2017 var Santander i øvrigt berettiget til at foretage udlæg for sit tilgodehavende som sket den 20. marts 2017. Santander fik herefter sikkerhed for sit krav ved udlæg i As Fiat 500 C, der efterfølgende blev bortsolgt på auktion og indbragte et provenu på 64.400 kr., som blev godskrevet i restkravet.

Hendes vindikation af den finansierede BMW og tilbagelevering heraf til Santander – mere end 3 år senere – skal ikke ske til fuld og endelig afgørelse af parternes mellemværende, jf. kreditaftalelovens § 41. Det følger også af forarbejderne til § 42, stk. 2, samt UfR 2006.2566 H og UfR 2019.4226 V, at ved kreditors vindikation fra tredjemand skal kravet blot reduceres med det købtes værdi. Restfordringen mod A skal derfor alene godskrives provenuet fra salget af den vindicerede BMW, dvs. 63.500 kr.

Hun har heller ikke ret til at få provenuet fra salget af hendes Fiat 500 C tilbage, selv om hun efterfølgende tilbageleverede den finansierede BMW.

A hæfter fortsat for den resterende del af kravet, og Santander er berettiget til at foretage udlæg for det fulde restkrav, jf. ordlyden af § 42, stk. 2. Fogedrettens kendelse af 19. januar 2017 med opgørelse af kravet efter § 38 udgør udlægsgrundlaget herfor, jf. også retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 1.

A har i øvrigt ikke kæret fogedrettens kendelse af 19. januar 2017, som dermed har formel og materiel retskraft. Hun kan ikke få det samme spørgsmål prøvet på ny i fogedretten, og hun kan ikke i forbindelse med tvangsfuldbyrdelsen gøre indsigelse over for størrelsen af det krav, som Santander blev tilkendt ved kendelsen af 19. januar 2017, jf. retsplejelovens § 501, stk. 2.

I øvrigt bestrides det, at Santander skulle have tilsidesat sin forpligtelse til at foretage en behørig kreditværdighedsvurdering, og Santander kan ikke pålægges at fremlægge dokumentation for en kreditværdighedsvurdering, der fandt sted i 2015, jf. principperne i Det finansielle ankenævns afgørelser af 9. november 2021 i sagerne 99/2021 og 115/2021.

Santander er herefter berettiget til at foretage udlæg hos A for sit krav, som det er opgjort i fogedrettens kendelse af 5. maj 2021, og landsrettens kendelse af 24. juni 2021 skal dermed stadfæstes.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

A købte i juni 2015 en BMW 325i af Dansk Bilhus ApS, der optrådte som kreditformidler for Santander Consumer Bank, Filial af Santander Consumer Bank AS Norge (herefter Santander). Det fremgår af slutsedlens almindelige betingelser, pkt. 1, at "sælgerfirmaet" i den forbindelse forbeholdt sig ejendomsretten til det solgte. Hun erlagde dog ingen udbetaling, ligesom ejendomsforbeholdet ikke blev tinglyst.

Den 6. oktober 2015 mistede A rådigheden over BMW'en som følge af, at hendes daværende kæreste solgte den til en bilforhandler mod udlevering af bilens registreringsattest og fremvisning af en forfalsket fuldmagt. Hendes kaskoforsikring dækkede ikke den situation, at hendes daværende kæreste, som bruger af bilen, uberettiget videresolgte den.

En måned senere oplyste A gennem sin advokat Santander om bl.a., at hun ikke kunne betale de aftalte ydelser, at hun ikke længere var i besiddelse af bilen, at hun havde indgivet politianmeldelse samt at hun havde anlagt en vindikationssag.

Santander indbragte efterfølgende sagen for fogedretten.

Den 19. januar 2017 gennemførte fogedretten en tilbagetagelsesforretning og fremmede sagen efter kreditaftalelovens § 42, stk. 2, til udlæg for Santanders tilgodehavende opgjort efter lovens § 38 med henvisning til, at det købte ikke fandtes hos A på tidspunktet for tilbagetagelsesforretningen. Denne kendelse blev ikke kæret. På baggrund af afgørelsen foretog fogedretten efterfølgende udlæg i As anden bil – en Fiat – som blev solgt på tvangsauktion. Provenuet på 64.400 kr. tilgik Santander.

Ved Højesterets kendelse af 21. januar 2020 (UfR 2020.894) vindicerede A BMW'en fra tredjemand. Hun ønskede derefter at tilbagelevere den til Santander til fuld og endelig afgørelse, jf. kreditaftalelovens § 41. Santander har imidlertid alene godskrevet hende det provenu, bilen indbragte på auktion.

Sagen angår, om fogedrettens afgørelse af 19. januar 2017 om, at Santander kan foretage udlæg for sit resttilgodehavende efter kreditaftalelovens § 42, stk. 2, jf. § 38, afskærer A fra efterfølgende at påberåbe sig lovens § 41, og at der ikke af Santander er foretaget en fyldestgørende kreditvurdering inden kreditaftalens indgåelse i 2015, jf. lovens § 7 c.

Retskraft

Reglerne om køb med ejendomsforbehold i kreditaftaleloven er en videreførelse af de tilsvarende regler i kreditkøbsloven, der er baseret på betænkning nr. 839/1978 om køb på kredit. Med kreditkøbsloven (lov nr. 275 af 9. juni 1982) indførtes i § 27 (nu kreditaftalelovens § 41 og § 42) en mulighed for at gøre tilbagebetalingsforretningen som sådan til udlægsgrundlag for kreditors restfordring, hvis betingelserne for at gøre en restfordring gældende er opfyldt, jf. betænkning nr. 839/1978, s. 99 f. Det fremgår af betænkningen, at en sådan fremgangsmåde vil være tids- og omkostningsbesparende for begge parter, ligesom den også vil være tidsbesparende for både fogedretten og de almindelige domstole, der derved bliver frigjort for

behandlingen af en række inkassosager angående restfordringer efter tilbagetagelse af ting købt med ejendomsforbehold.

Det er i forbindelse med et forslag til en efterfølgende ændring af retsplejeloven forudsat, at fogedrettens opgørelse i medfør af kreditkøbslovens § 27 (nu kreditaftalelovens § 41 og § 42) må tillægges materiel retskraft, dvs. at den er bindende for parterne, jf. betænkning nr.

1170/1989 om tvangsfuldbyrdelse af andre krav end pengekrav, s. 54. Dog er det forudsat i betænkning nr. 839/1978, s. 100 f., at kreditors tilgodehavende ved efterfølgende vindikation skal reduceres med det købtes værdi ved vindikationen.

Højesteret finder på den anførte baggrund, at A ikke har krav på en prøvelse af, om hun efter vindikation af BMW'en har krav på at tilbagelevere den til fuld og endelig afgørelse, jf. kreditaftalelovens § 41, eller om opgørelsen af restfordringen kan tilsidesættes, fordi Santander ikke har foretaget en fyldestgørende kreditvurdering inden kreditaftalens indgåelse i 2015, jf. lovens § 7 c.

Konklusion

Højesteret stadfæster landsrettens kendelse.

Thi bestemmes:

Landsrettens kendelse stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal A betale 10.000 kr. til Santander Consumer Bank, Filial af Santander Consumer Bank AS Norge.

Det idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter afsigelsen af denne kendelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.